

ARHITEKTONSKI FAKULTET
UNIVERZITETA U BEOGRADU

OSNOVNE AKADEMSKE STUDIJE

JELENA RAKONJAC

SAVREMENE VIZIJE PROJEKTOVANJA GRADA

SEMINARSKI RAD

BEOGRAD, 2011.

ARHITEKTONSKI FAKULTET
UNIVERZITETA U BEOGRADU

OSNOVNE AKADEMSKE STUDIJE

SAVREMENE VIZIJE PROJEKTOVANJA GRADA
u planu distrikta Hjorthagen, Stokholm

SEMINARSKI RAD

Predmet: Kontinuiteti u građenju grada
Modul: Izborni modul
Profesor: mr. Petar Arsić
Asistent: prip. Ivica Nikolić
Student: Jelena Rakonjac
Br. Indexa: 2008/050

Beograd, februar 2011.

SADRŽAJ

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj istraživanja

1.2. Metodologija rada

2. TEORIJSKA POSTAVKA

3. RAZRADA ISTRAŽIVANJA

3.1. Kratak pregled istorije oblasti (Hjorthagen)

3.2. Postojeće stanje

3.3. Inspiracija za razvoj

3.4. Planirano, novo rešenje

3.5. Kraljevska luka /Royal Seaport/ - C. F. Moller Architects

4. ZAKLJUČAK

5. LITERATURA

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj istraživanja

Na prelazu XX u XXI vek, obnova zapuštenih priobalja može se smatrati kao ključ za ekonomski razvoj u post-industrijskim gradovima širom sveta. Oblast istraživanja prati masterplan distrikta Hjorthagen, Stokholm, za 2030, pri čemu će grad doživeti ne samo morfološke promene, već i one socijalne i ekološke prirode. Samim tim tema rada je izabrana ne bi li se što bolje prikazao odnos starog i budućeg u smislu praćenja kontinuiteta razvoja jednog grada.

Shodno sa tim cilj istraživanja u radu i odnosu na teoretske postavke jeste da prikaže postojeće probleme oblasti koja se revitalizuje, novo rešenje - očekivani rezultati u budućnosti, tj. kako će projektovati reagovati na probleme, odnosno poboljšanje koji oni donose na osnovu tradicije Hammarby Sjöstad (skoro završene brownfied lokacije u jugo-centralnoj oblasti Stokholma).

1.2. Metodologija rada

Da bi se dalje mogao izložiti ovaj istraživački rad mora se navesti postupak istraživanja i izlaganja metode rada, a on se najbolje može izložiti kroz deduktivnu metodu.

Deduktivna metoda temelji se na dedukciji, odnosno od zaključivanja opštih sudova ka pojedinačnim.

2.0. TEORIJSKA POSTAVKA

Polazeći od primera razvoja brownfield lokacije u samom Stokholmu - Hammarby Sjöstad, kako i na koji način uspostaviti smislen odnos između starog i novog, tj. kako novi, često veliki razvoj može biti smešten u staro tkivo?

Pri tome izboru ugleni primeri jeste sam Stokholm koji je kao Evropska ZELENA prestonica koja je iskoristila dokove kao katalizatore za obnovu – regeneraciju grada. Otvaranje ogromnih površina na ovakvom zemljištu stvaraju se nove mogućnosti ponovnog angažovanja 'istorijskih' centara i njegovog povezivanja sa dokovima. Obnovom dokova, njegovom reanimacijom otvaraju se nove mogućnosti koje mogu da pojačaju kvalitet i karakter istorijskog jezgra. Čineći to mora se uzeti u obzir par pitanja:

- Koji je odgovarajući oblik ovog razvoja?
- Da li je novo rešenje dobro, savremeno i da li će pomoći u poboljšanju postojećih uslova korišćenja prostora?

Sa ovakvom problematikom pojavljuje se ključna reč – ekonomski razvoj u post-industrijskim gradovima, a time i interes za obnavljanje brownfield-a, kojim se nudi prilika za smanjenje čovekovog uticaja na životnu sredinu. U tom kontekstu, brownfield lokacije igraju važnu ulogu u budućim razvojnim strategijama kojim će se lakše podneti rast stanovnika bez negativnih uticaja na životnu sredinu, ali i drugih projekata koji eksploatišu zeleni prostor.

Pojavom naglog rasta ka unutrašnjem jezgru centra Stokholma, još sredinom 1980-tih, javlja se i ideja za obnovom Hammarby Sjöstad, koga je pratila visoka stopa kriminala. Obnovom je mnogo postignuto međutim od ukupnog rezultata postignuto je samo 40% očekivanog.

Ovim je pokazano da se mora drugačije pristupiti pri rešenju distrikta Hjorthagen-a – kraljevske luke:

- Moraju se razjasniti ekološki ciljevi
- Detaljnu strategiju za praćenje stanja i evaulaciju
- Da grad održi učešće tokom razvojnog procesa, a ne samo u početku

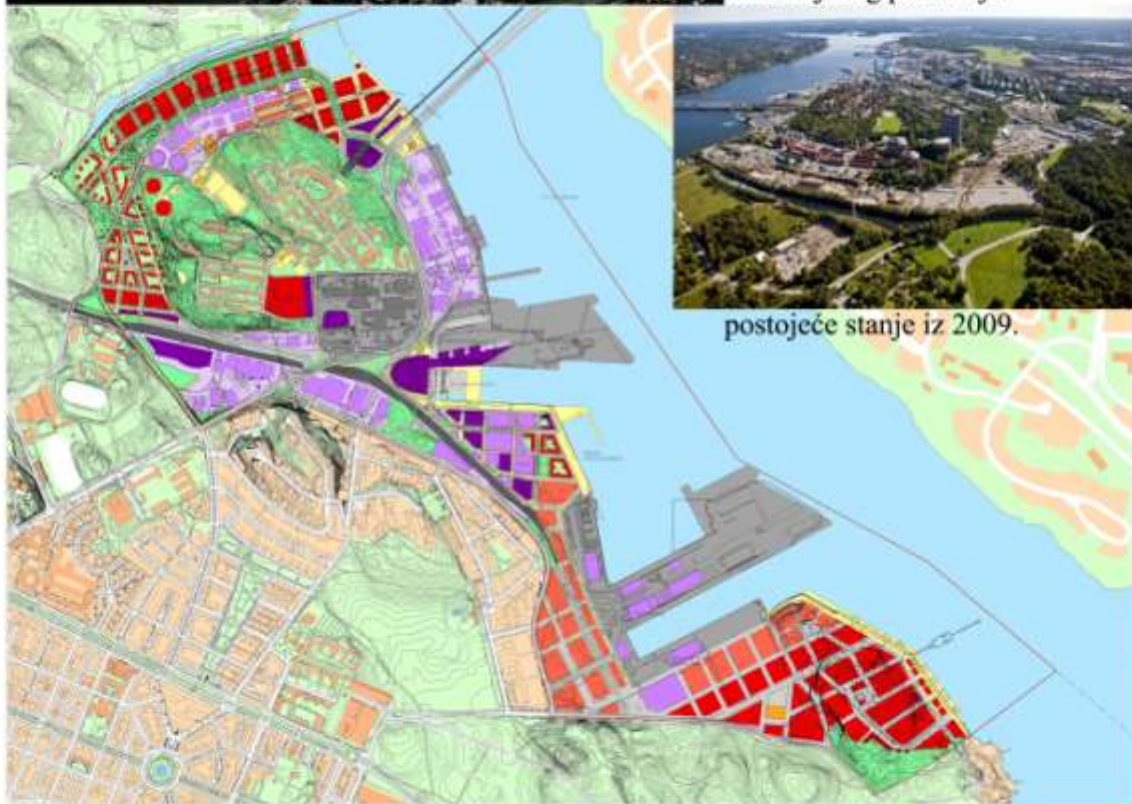

- Prikaz situacije pre sprovođenja plana*
- Prikaz novog poboljšanog rešenja (Hammarby Sjöstad)*

mapa sa prikazanim Kraljevskim nacionalnim parkom koji se provlači kroz centralnu zonu Stokholma

- Novo, planirano rešenje za 2030.
- Jasno se vidi definisana struktura rezidencijalnog područja i novog terminal Kraljevske luke, industrijskog područja

postojeće stanje iz 2009.

Oblast istraživanja - novo poboljšano rešenje

3. RAZRADA ISTRAŽIVANJA

3.1. Kratki pregled istorije oblasti

Oblast u kojoj će doći do razvoja je odigrala važnu ulogu kao industrijski centar od osnivanja komercijalne luke 1879. U narednim godinama, luka, kao i srodne privredne aktivnosti su doživeli značajan rast kako je područje postalo čvorište lokalne industrije i saobraćaja. To je uključivalo razvoj energetske proizvodnje i skladištenje energetske infrastrukture od 1889, uključujući istaknute zgrade za proizvodnju gasa, koje će biti zatvorene u bliskoj budućnosti, a neke od njih će biti prilagođene potrebama novih aktivnosti u Hjorthagen-u. Posle Drugog Svetskog Rata, teretni transport je smanjen, kako je luka postala sve značajnija za isporuku gasa i nafte, ali i putnika na području Baltika. Iznad ovih ekonomskih aktivnosti, oblast je poznata po svojoj dugogodišnjoj poziciji zelenog ‘skloništa’ unutar Stokholma.

3.2. Postojeće stanje

Postojeća namena parcela na lokaciji je većim delom industrijska, a manjim stambena. Tipovi zgrada za stanovanje su struktuirani ka unutrašnjem dvorištu ili su delimično otvoreni. Regulacione i građevinske linije se uglavnom poklapaju, sem u određenim slučajevima. Vertikalna nivelacija objekata nije još uvek dobro izražena, definisana. Zastupljeno je isključivo višeporodično stanovanje, bez posebnih namena u prizemnim spratovima. Postoje mogućnosti formiranja javnih prostora koji nisu adekvatno iskorišćeni. Saobraćajna mreža je loše struktuirana. Ne postoji dobra povezanost sa gradom, a potrebe parkiranja zadovoljavaju trenutne potrebe. Dominanti akteri jesu stanovnici područja i zaposleni u fabrici. Dodatni sadržaji na lokaciji ne postoje. Ekološki uslovi nisu ni u jednom aspektu ispunjeni – industrijsko područje.

Neposrednom analizom dolazi se do zaključka da trenutno stanje na lokaciji ne ispunjava uslove održivosti bilo koje vrste.

3.3. Inspiracija za razvoj

Oslanjajući se na tradiciju Hammarby Sjöstad, skoro završenu i ekološki održivu brownfield lokaciju koja se nalazi u jugo-centralnoj oblasti Stokholma. Izgradnja u distriktu je formalno počela tokom zime 2010, a završetak je predviđen za 2025. Područje je dizajnirano da bude mešovite upotrebe, ali i da reši problem stanovanja u centru grada, da pruži mogućnost za razvoj biznisa, zatim promovisanje tehnoloških inovacija, i zadržavajući ulogu centralne luke u Baltičkom moru. Želja ovog plana jeste da se privuku firme koje rade po principima inovativne ekološke tehnologije, ne bi li ova oblast postala vodeća i ključna u okrugu po principima održivosti urbane sredine. Pored svega ova oblast je takođe promovisana i kao finansijski centar i uključuje mnoge poznate firme kao Nasdaq OMX. Konačno, tu je i jak focus na povezivanju novih i postojećih oblasti u vezu koja će integrisati Hjorthagen i Norra Djurgårdsstaden u još bolju strukturu.

3.4. Planirano, novo rešenje

Transformacijom brownfielda u klaster za kulturu i zabavno-rekreativne sadržaje predstavlja novi vid reanimacije zapuštenog urbanog tkiva.

Generalni plan Stokholma za 2030 predviđa proširenje i razvoj centra Stokholma, protežući se od Hjorthagen-a na severu, oko luke /Royal seaport/, do Loudden-a na jugu. Ovakvim potezom zadovoljene su sve potrebe budućeg stanovništva Stokholma za komercijalnim i rezidencijalnim zahtevima.

Novi plan donosi poboljšanje postojeće strukture u više nivoa:

- Stvaranjem novog rezidencijalnog područja, čime će se podmiriti potrebe Stokholma za stanovanjem.
- Revitalizaciju područja oko luke, kao i samu luku- terminal i uvođenje javnih sadržaja na sam terminal – pokušaj razvoja sličan terminalu u Yokohami.
- Povezivanje Kraljevskog Nacionalnog parka sa centrom grada, time aktivirajući područje koje se do sada nalazilo na rubu grada.
- Zadržavanje stare industrijske zone kao objekata kulture.
- Povezivanje infrastrukture uvođenjem lakog metroa i novih autobuskih linija.

Planirani porast stanovništva sa sadašnjih 800000 na 1000000 stanovnika u sledećih 20 godina GUP-om Stokholma predviđeno je 10000 novih kuća, kao i 30000 novih radnih prostora, uključujući i novi moderan terminal.

Stanovanje će biti koncentrisano u dve glavne oblasti: Hjorthagen na severu sa 5000 novih stanova i Loudden na jugu sa još 5000 stanova. Područje između planirano je za kancelarije i poslovne objekte sa mnogo većom gustom.

Predviđeno je čuvanje dva industrijska objekata – plinsko preduzeće, dok će ostala 3 biti pretvorena u umetničku galeriju, privremeno pozorište kao i kulu – koja će predstavljati reper Stokholma. Ovaj zadatak je poveren švajcarskim arhitektama Herzog-u & de Meuron-u, a zavšetak projekta je planiran za 2016-u. Deo oko plinskog preduzeća biće pretvoren u park koji će obuhvatati i rekreativne sadržaje.

U novom planu uvodi se i otvorena struktra bloka. Isključuje se industrijska namena, a uvodi poslovna, komercijalna i rekreativna. Vertikalna nivelacija je bolje definisana – Kako se primiče Nacionalnom parku spratnost polako opada. Na području je i dalje zastupljeno isključivo višeporodično stanovanje. Saobraćajna infrastruktura je zadovoljavajuća. Dominantni akteri ostaju stanovnici područija, zaposleni, korisnici prostora, turisti i sl. Dodatni sadržaji su zastupljeni i ispunjavaju potrebe stanovništva – ispnjeni uslovi održivosti.

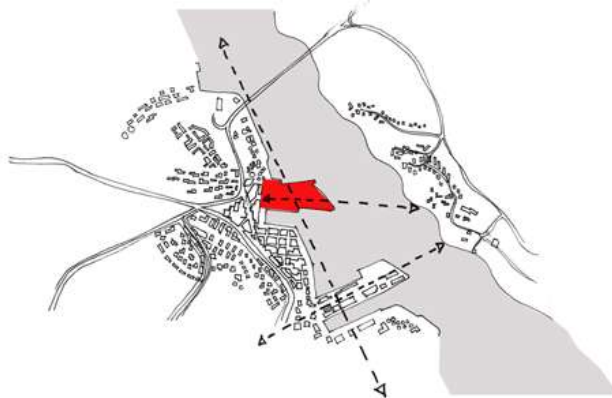

3.5. Kraljevska luka /Royal Seaport/ - C. F. Moller Architects

Površina objekta - 16500 m²

Godina naticanja - 2009/2010.

Planirana godina izgradnje - 2013.

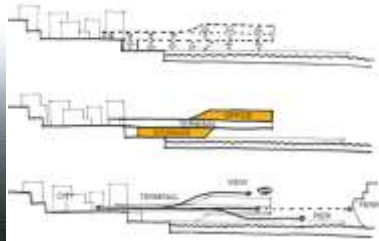

Prikaz položaja novog terminal u odnosu na okolinu

Novi terminal za snažno saobraćajno čvorište i veza sa Finskom i drugim Baltičkim zemljama biće prekretnica novog urbanog razvoja Norra Djursgårdsstaden-a – u arhitektonskom i ekološkom smislu. Postojeći objekat terminala biće produžen i proširen, zadobijajući logičniju formu, ali zadržavajući pređašnja skladišta i kranove. U isto vreme, terminal će zadobiti ekološko održiv profil, koji je karakteristika ovog masterplana.

Osnovna ideja je bila da se stvori logična veza sa centrom Stokholma, tako da gradski život glatko dolazi do terminala. Iz ovakvih razloga terminal se podiže na nivo urbane zone, iste visine kao i susjedni objekti, omogućavajući pristup pešacima i saobraćaju preko mosta. Istovremeno, krov terminala je dizajniran kao zeleni pejzaž sa nivelisanim terenom koji se spaja u jednu celinu uvođenjem rampi, stepenica, niša, sveukupno stvarajući jedan prijatan mikroambijent i jednu skladnu celinu koja priziva građane grada i turiste za šetnju i opuštajuće trenutke.

Cilj projekta jeste da terminal sa solarnim ćelijama ugrađenim u krov, i energijom vetra stvara dovoljno energije za sopstvene potrebe, ne bi li postao ugledni primer u modernom građevinstvu.

4. ZAKLJUČAK

Ako uzmemo u obzir da će stanovi varirati u veličini, i da se predviđa i postojanje studentskih domova koji će činiti do 10% od ukupnog broja stanova, kao i stambene jedinice za starije građaninje, međutim pitanje socijalne održivosti javlja se u planu kao propust. Uključuje nedostatak razmatranja u vezi dostupnosti socio-ekonomski različitih grupacija. Ovakav rezultat je nedostatak planerskog angažovanja obespravljenih grupa i samim tim stvara mogućnosti ka raznim vidovima špekulacija. Ovakav vid luksuznog stanovanja sebi mogu priuštiti samo grupacije stanovništva sa visokim prihodom, međutim takve vrste problema nisu opseg delovanja ovog rada, ali ekološka održivost kao i savremenost u načinu i kvalitetu rešenja ispunjava zahteve čime je uspešno odgovoreno na pitanja istraživanja.

5. LITERATURA

1. Knjige

- Waterfronts in Post-industrial Cities, Richard Marshall, Spon Press, 2001
- The Yokohama Project, Albert Ferre, Tomoko Sakamoto, Michael Kubo in collaboration with FOA, Actar, 2002

▪

2. Članci

- http://www.google.com/url?sa=t&source=web&cd=6&ved=0CDoQFjAF&url=http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:321893/FULLTEXT01&rct=j&q=Norra%20djurg%C3%A5rdsstaden%20history&ei=mFhUTaCvFYvoOe-dgPoE&usg=AFQjCNEx-WyxGFJVkvlf0zA4EE24fBeoaQ&sig2=zQa89se871AJU-4gtbie_A&cad=rja
- <http://www.creuna.com/en-gb/Press/Press-archive/List/Djurgardsstaden/>
- <http://www.symbiocity.org/en/Cases/stockholm-royal-seaport/>
- <http://international.stockholm.se/Stockholm-by-theme/European-Green-Capital/Professional-study-visits/4-Sustainable-urban-development-and-renewal/>
- http://ec.europa.eu/information_society/activities/sustainable_growth/docs/events/past_events/open_days/stockholm_smart-city.pdf
- <http://www.fingalcoco.ie/Planning/ConservationHeritage/GreenInfrastructure/ConferencePresentations/ThomasStoll.pdf>
- <http://www.irishtimes.com/newspaper/innovation/2010/1217/1224285355043.html>
- <http://www.kth.se/en/aktuellt/hammarby-sjostad-praglar-norra-djurgardsstaden-1.59298>
- <http://www.stockholmroyalseaport.com/overview-2/>

3. Ilustracije

- <http://www.skyscrapercity.com/archive/index.php/t-993005.html>

